

פרשת דוד

יו"ל ע"י מוסדות "מקדש לדוד" ישראל

בראשות ובנשיאות כ"ק מורנו ורבנו האדמו"ר רבי **דוד חנניה פינטו** שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי **משה אהרן פינטו** זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי **חיים פינטו** זע"א

פרשת במדבר

כז אייר תשפ"ב 1130

זמני השבת

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

7:01	7:12	7:17	7:20	תדלקת נרות
8:19	8:21	8:23	8:19	מוציא שבת
9:02	9:05	9:07	9:02	רבנו תם

שבת מברכין: המולד לביל שלישי בשעה 4, 6 דקות ו-2 חלקים

הילולא דצדיקיא

כז. רבי חיים אבולעפיה

כז. רבי אהרון מאיר אויערבאך

כח. שמואל הנביא

כח. רבי יצחק מקורביל, בעל הסמ"ק

כט. רבי בן ציון אטון

כט. רבי מאיר מפרמישלאן

א. רבי יוסף נסים בורלא מח"ס וישב יוסף

א. רבי אברהם מנחם שטינברג אב"ד ברודי

ב. רבי יעקב שאול דוויק הכהן חכם באשי באר"צ

ב. רבי ישראל הגר, בעל אהבת ישראל

ג. רבי יוסף אירגאס, מח"ס דברי יוסף

ג. רבי מרדכי עבאדי, מח"ס מעין גנים

ד. רבי יוסף אברהם וולף

ד. רבי מנצור מרוזק

הגדולה, הבין כי רצונם הוא לטוב, ואז אמר תיכף ומיד למשה רבינו "איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל", לעשות לכל שבט ושבט דגל משלו, למען יוכלו כולם להתעלות ולהתקרב להקב"ה.

אבל לכאורה צריך ביאור בדבר. כיצד חשבו בני ישראל בכלל לשאוף להיות מסודרים כמו מלאכים, וכי יכולים בני אדם קרוצים מחומר ומגשמיות להיות מסודרים כמו מלאכים ושרפים ואם מוגבלים בזמן, ואינם מוגבלים במקום. ואם כן, מה ענין התאוה הגדולה שהיתה לבני ישראל להיות מסודרים כמו המלאכים. וכי בכלל בכוחם של בני ישראל להיות דומים למלאכים.

משל למה הדבר דומה, לעני שרואה עשיר מופלג מתגורר בארמון פאר ולו משרתים רבים, והוא, העני מתאוה לחיות בארמון כמו העשיר. וכי יעלה על הדעת כדבר הזה, והרי העני רחוק מהעשיר כרחוק מזרח ממערב ועוד יותר מכך. וכך הוא הדבר בבני אדם ובמלאכים. וכי יעלה על הדעת כי בני אדם קרוצי חומר יכולים לשאוף ולהתאוות ולהיות מסודרים כמו מלאכים המשרתים לפני הקב"ה במרום.

וחשבתי לענ"ד בזה, כי אכן לבני ישראל היתה שאיפה ותאוה גדולה לגדול ולהתדמות למלאכים ושרפים, ודווקא זאת היתה מעלתם העילאית של בני ישראל להיות כמלאכים. שכן בני ישראל אמרו במתן תורה 'נעשה ונשמע', וכי אז נעשו בני ישראל גדולים יותר ממלאכים. ואם בני ישראל התעלו אז כמו מלאכים, מובן שפיר מדוע גם עתה במדבר היתה להם את אותה שאיפה להתעלות ולגדול ולהיות מסודרים כמו מלאכים, שכן יכלו באמת להגיע לדרגת מלאכים.

ועוד בזאת, ידועים דבריו של הגאון רבי אליהו זי"ע, הגר"א מוילנא, שאומר כי בני ישראל חשובים בדרגתם יותר ממלאכים, כיון שמלאך נקרא 'עומד' ואילו יהודי נקרא 'הולך', כמו שאומר הכתוב (זכריה ג, ז) 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה', שכן מלאך לא יכול לקיים שום מצוה בשמים ממועל, ואילו כל יהודי ואף הפשוט ביותר יכול לקיים מצוות וללכת מחיל אל חיל. ואם בני אדם חשובים במעלתם יותר ממלאכים, בוודאי יכולה להיות להם שאיפה להתעלות לגדול ולהיות מסודרים כמלאכים.

וכיוצא בדבר גם ידוע, כי עבד שעובד אצל אדונו הוא תמיד שואף להיות פעם אדון, וכזאת היא המציאות של כל אחד, לשאוף לגדול ולהיות יותר ממה שהוא. וכרמו בדבר 'דגלים' הם אותיות 'ג'דלים'. ולכן שאפו בני ישראל לגדול כמלאכים. וכך אכן צריכה להיות תמיד שאיפתו של כל יהודי ויהודי, לשאוף ולחשוך להיות גדול ומסודר כמו מלאך, ואם לא עד כדי כך, אזי כמו צדיקי הדור, וכך יוכל להתקרב אל הקב"ה.

משפיר

מעלת השאיפה להתעלות כצדיקים וכמלאכים

"איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל" (במדבר ב, ב)

יש להבין מהי המשמעות והכוונה בדגלים של בני ישראל, בכך שלכל שבט היה דגל משלו, ומה הסוד שבדבר.

ונראה לענ"ד, על פי מה שכתוב בשיר השירים (ב, ד) "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה". דהיינו, הדגל מראה ענין של אהבה מאת הקב"ה לבני ישראל, כמו שאמרו חז"ל (במדבר רבה פר' ג, ג) כי יין עולה בגימטריא כמנין שבעים - אלו הם שבעים אומות העולם. דהיינו, הקב"ה הגיע לבית היין, לראות את שבעים אומות העולם, אבל מכולם הדגל של בני ישראל עלי אהבה, אותם הוא אוהב מכל האומות כולם.

ובביאור הדבר, אומרים חז"ל על הפסוק 'הביאני אל בית היין', בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים, וכולם היו עשויים דגלים. כיון שראו אותם ישראל (את המלאכים) שהם עשויים דגלים, התחילו (גם בני ישראל) מתאווים לדגלים, וכך אמרו; הלוואי כך אנו נעשים דגלים כמותם. זהו שנאמר (שיר השירים ב, ד) 'הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה' וכו'. אמר להם הקב"ה לישראל; אתם נתאוותם לעשות מעצמכם דגלים, חייכם שאני ממלא משאלותיכם. ואז אמר הקב"ה למשה רבינו לך ועשה אותם (את ישראל) דגלים כמו שנתאוו.

למדים אנו מדברי חז"ל אלו, כי כזאת היתה שאיפתם של בני ישראל, להיות דגלים כמו המלאכים, דהיינו, להיות מסודרים כמו המלאכים. שכן מעלת המלאכים היא להיות בצורה מסודרת, וכך הם משרתים לפני הקב"ה במרום, ואת זה רצו בני ישראל. ואמנם, שאיפה זו להיות מסודרים היא שאיפה טובה ביותר. שכן כאשר האדם הוא מסודר, אזי האדם עומד בנותן על מקומו, ויודע הוא כל דבר על אופנו וזמנו, כיצד לעשות אותו וכיצד למלא את מטרותיו, וכך, על ידי הסדר הנכון הוא יכול להתעלות.

ולא עוד, הסדר הטוב הוא לא רק בעניינים גשמיים אלא גם בעניינים רוחניים, סדר נכון בעבודת הש"ת, בלימוד התורה ובקיום המצוות. וכך, כאשר יש לאדם סדר בחייו, הוא לא נבהל משטף המטלות בחיים ומהבלבול הגדול של כל מהלך החיים, משום שהאדם יודע באר היטב כיצד לנהוג בכל דבר.

וכבר מסופר על הסבא מקלם זצ"ל, כי הוא היה מגיע מפעם לפעם לשיבה של בנו לדעת ולעקוב אחר מצבו, אבל אז היה לו מספיק לראות כיצד חדרו של בנו מסודר, ומכך כבר ידע הכל. שכן, אדם מסודר יודע את סדר העדיפויות שלו, ויודע כיצד לעלות היטב בסולם העלייה כלפי מעלה.

וזהו המכוון בתאוותם ובשאיפתם של בני ישראל להיות דגלים כמו המלאכים. שכן בני ישראל רצו באמת להתעלות ולהיות כמלאכים, לחיות בצורה מסודרת בעיקר ברוחניות. ואכן, כאשר הקב"ה ראה את שאיפתם ואת תשוקתם

דברי חכמים

פרפראות לפרשה
משולחנם של חכמי התורה

דע לך כי בנך סר מדרך הישר...

על חומרת האיסור לדבר דברים בטלים מפרש ה'אמרי חיים' מויוזיף זצ"ל, את הפסוק בתחילת הפרשה (במדבר א, א) "וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד", שבני ישראל נתבעו שכל דבריהם יהיו בבחינת 'סיני', דהיינו, דברי תורה, וזולת דיבורים אלו ראוי שלא ידברו כלל. וזהו 'במדבר סיני' - שכל הדיבורים יהיו רק בתורה.

רבי מנחם מענדל אלטר הי"ד, בנו הצעיר של ה'שפת אמת' זצ"ל, מלבד היותו מגדולי הרבנים בפולין, רבה של העיר פאבניץ, גם הייתה לו ישיבה חשובה בשם 'דרכי נועם'. ישיבה זו התקיימה עד לימי מלחמת העולם הראשונה ונודעה כישיבה איכותית ביותר. פעם אחת הריץ הרב מפאבניץ מכתב בהול לאביו של אחד מהתלמידים, וכתב בו כלשון הזה:

דע לך כי בנך סר מדרך הישר...

ניתן להבין את הבהלה הגדולה בה קיבל האבא את המכתב המפתיע הזה, בעוד שלא היו כל סימנים מקדימים לכך שבנו מתדרדר ברוחניות. תיכף משקיבל האבא של הבחור הוא עלה על הרכבת ונסע מיד לישיבה בכדי לראות את הנעשה עם בנו ולעשות ככל שביכולתו בכדי להחזירו למוטב.

תוך כדי נסיעתו פגש האבא בדרכו באנשים שהיו מבאי הישיבה והוא שאל אותם על אודות בנו, אלא שהם השיבו לו כי הכל שלום אצלו, ועולם כמנהגו נוהג. חשב האבא לעצמו: אולי בכל זאת אנשים אלו אינם יודעים את האמת, והרי ראש הישיבה כותב לי שבני סר מדרך הישר.

כשהגיע למקום הישיבה החליט האבא שעליו להיכנס תיכף ומיד להיכל הישיבה, בכדי לראות כדת מה לעשות. להפתעתו מצא האבא את בנו יושב עם שאר חבריו הטובים ולומד בקול ובחשק רב. לא היה ניכר על הבחור שהוא השתנה מתמול שלשום. ניגש האבא לצוות הישיבה והתעניין על הבן, ואף הם מילאו פיהם בתהילת הבחור. ככל שהאבא ניסה לשמוע, האם משהו מאנשי הצוות הבחין בהתדרדרות כלשהיא, נענה האבא בתמיחה מרובה: ברוך ה', הבחור יושב ולומד כראוי, מתפלל כראוי, וכל הליכותיו כשל בחור חסידי מהוגן.

כמובן שהאבא התפלא מאוד ולא היה מסוגל להבין את פשר הדברים שכתב לו ראש הישיבה. פנה האבא לביתו של ראש הישיבה, והוא נכנס אליו לשאלו על כוונת דבריו.

נענה לו ראש הישיבה ואמר לו: אתה אביו של בחור פלוני? דע לך שאני ראיתו במו עיני שבאמצע לימודו הרי הוא פוסק ממשנתו ועוסק בדברים בטלים...

ברוח רעיון זה כותב רבינו ה'אור החיים' הקדוש זיע"א, בפרשת דברים (א, א) לפרש מה שנאמר 'אלה הדברים', על פי מה שאמרו חז"ל (יומא יט, ב) אמר רבא 'ודברת בס', ולא בדברים בטלים, מכאן שאסור לדבר זולת בדברי תורה ויראה. 'והודיע הכותב כי משה רבינו ע"ה אלה הם הדברים אשר דבר כל ימיו מעצמו לבד הדברים אשר ציווה מה' לדברם, הא למדת שקיים ודברת בס, ודבריו אלה כל רואה יעיד כי כולן דברי תורה וחכמה ומוסר".

במסילה נעילה

שביבי אמונה ובטחון
מפקנסו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

אמונה בברכת הצדיק

אירע עימי פעם, ובעת שהייתי טרוד באמצע שיחת טלפון, נכנסה לפתע למשרדי אישה וסיפרה במר לבה שבעלה גוסס ר"ל וזקוק לישועה דחופה. כיון שהייתי באמצע שיחה חשובה אמרתי לאישה שתמתין מעט וכבר אברך את בעלה החולה. אך האישה, במקום להמתין במשרדי עד שאברך את בעלה, השיבה לעומתי "תודה רבה, תודה רבה" ופתנה לדרכה.

התפלאתי מאד לשמע תודתה ופניתי לסובבים אותי במשרד ושאלתי אותם האם הם מבינים על מה הודתה לי האישה. הנוכחים בחדר שהתפלאו גם הם לפשר הודאתה מיהרו אחריה ושאלו אותה על מה הודתה לי. והאישה השיבה להם שהיא הבינה מדבריי שברכתי את בעלה שמצבו ישתפר והוא יקום ממיטת חוליו.

כיון שכך, התפלאתי עוד יותר - הרי לא ברכתי כלל את החולה, ואף לא הוצאתי מפי דבר מה אשר ניתן היה להבין ממנו שאמרת שבעלה יקום ממיטת חוליו, בסך הכל ביקשתי ממנה להמתין מספר רגעים עד שאתפנה אליה. אך האישה כבר הלכה לדרכה ולא הותירה בידי שהות לברר עימה את העניין, או לברך את בעלה בפניה.

חשב נכנס בלבי שמא בטוחה האישה שהבטחתי לבעלה חיים - ובמידה והקב"ה יחליט לקחתו מן העולם - תצא תחת ידי ח"ו תקלה גדולה וחילול ה'.

לפיכך ביקשתי מהמזכיר שלי שיתקשר אל האישה ויבהיר לה כי לא הבטחתי מאומה אודות רפואתו של בעלה. אולם כשהמזכיר התקשר אליה, הוא שמע אותה אומרת בהתרגשות: "מסור לרבי דוד תודה רבה, תודה רבה, נס נעשה לבעלי ובאורח פלא הוא קם לתחייה!"

אין לי כל ספק בדבר, כי הנס שנעשה לבעלה היה בזכות אמונתה התמימה והשלימה שהוא יקום לחיים. זאת כיון שלפי דעתה היא שמעה ממני הבטחה לכך, ועל כן היה לבה סמוך ובטוח שאכן כך יקרה. וראו מה גדול כוחה של האמונה התמימה שבכוחה להקים חולים אנושים ולהשיבם לחיים.

במרה מפטירין

הפטרת השבוע: "והיה מספר בני ישראל" (הושע ב. א)

הקשר לפרשה: בהפטרה מבשר הנביא הושע, שמספר בני ישראל ירבה ויהיה כמו חול הים אשר לא ימד ולא יספר, שהוא מענין הפרשה ותחילת 'ספר הפקודים' שמוזכר בו מפקד וספירת בני ישראל.

ארחות ישרים

הליכות והלכות בין אדם לחברו

המוכיח נקי מעוון

המבקש להוכיח את ישראל שחטא, צריך לברר לעצמו קודם שאכן ברוך שהדבר אסור, ולא תהיה התוכחה על סמך השערות שמועות או דמיונות.

יודגש כי המוכיח צריך גם להיות נקי בעצמו מאותו חטא, שאינו מזלזל וחוטא בו, בבחינת "קשוט עצמך תחילה - ואחר כך קשוט אחרים".

מז האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

פרשת במדבר - הכנה לחג השבועות

בסדר קריאת פרשיות התורה נקבע שלעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת (שולחן ערוך או"ח תכה, ד). ויש לתת טעם על מה ראו חכמים לתקן שיהיו קורים פרשת במדבר קודם עצרת, ומה ענין פרשת במדבר אצל עצרת? ואמרת לפרש לפי מה שאמרו במדרש (במדבר"ר א, ז) על הפסוק "וידבר ד' אל משה במדבר סיני" - מכאן שנו חכמים: בשלשה דברים ניתנה תורה, באש ובמים ובמדבר. ואפשר שכינונו במאמר זה להורות לאדם שאין תלמודו מתקיים בידו, ואינו יכול לעמוד בפני יצר הרע שהוא מתגבר עליו בכל יום, אלא על ידי תורה שיש בה שלש מדות הללו. שהרי כך אמרו רבותינו (קידושין ל, ב) בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו.

ואמרו עוד במדרש תהלים (פרק קט) אמר דוד, אל תניח את רגלי שילכו למקום רצונם אלא לתורתך כל היום לבית המדרש, כי אין יצר הרע נכנס לבית המדרש. הולך עמו כל הדרך כיון שמגיע לבית המדרש, אין לו רשות להיכנס שם.

והואיל והיצר עשוי מאש, שנאמר (תהלים קד, ה) "משרתיו אש לוהט", אין האדם יכול לעמוד בפניו אלא על ידי כוחה של תורה שהיא משולה לאש שנאמר (ירמיה כג, כט) "הלא כה דברי כאש נאום ד'". יצר הרע דומה לאש קטנה שהיא נכבית בכל דבר, ותורה לאש גדולה שאינה נכבית לעולם שנאמר (שה"ש ח, ו-ז) "רשפיה רשפי אש שלהבתיה, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" - מי שיש לו אש קטנה ואין לו מים לכבותה ומתירא שמה שתפשט, מה הוא עושה, נותנה למדורה והיא מתבטלת, כך אשו של יצר הרע אינה מתבטלת אלא על ידי האש של התורה.

וכדי שלא יבא האדם לידי גאווה על ידי אש של תורה, צריך שיהא משפיל דעתו ויהא דומה למים, מה מים מניחים מקום גבוה ויורדין למקום נמוך, כך יהא תלמיד חכם מותנה בענווה. ואין התורה מתקיימת אלא אצל הענווים שהם דומים למים, שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך (תענית ז, א), ועל ידי שהוא מותנה בענווה לא יעלה ביד היצר להכניס בו גאווה. וכיון שהוא בא לידי ענווה, היא מביאתו שיהא מפקיר את עצמו לעבודת ד' כמדבר, וכדרך שעשה משה רבינו ע"ה שפירש מן האשה מתוך שהיה מדבר עם השכינה כל שעה (תנחומא צו יג), ולא היה פונה לעסקיו אלא פונה לצרכיהם של ישראל.

וכיון שהאדם מפקיר עצמו על דברי תורה, והוא דומה למדבר, אינו קורא תגר על מידותיו של מקום לעולם. והוא מה שאמרו חכמים (ברכות נד, א) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ואפילו הוא נוטל את נפשו. וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים לה, י) "כל עצמותי תאמרנה ד' מי כמוך", מלמד שהיה דוד מפקיר כל עצם ועצם שבו להקב"ה, והיה עושה כל מה שציווה עליו לעשות.

ולפיכך תיקנו חכמים לקרות פרשת במדבר סמוך לחג מתן תורה, כדי להזכיר לו לאדם שאין התורה מתקיימת אצלו אלא בזמן שהוא מפקיר עצמו במדבר לרצונו של מקום כעבד שהוא הפקר לאדוניו, ועושה כל מה שמצווה עליו.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם! (שבת י, ב)

חז"ל אמרו, כי השבת היא "בת הזוג" של עם ישראל, ואכן - השבת והיהודי - אחד הם. כל הווי החיים היהודי סופג את חיותו - מיום השבת, היום שבו עוזב היהודי את כל טרדות החולין שלו, 'מתענג על ה', וזוכה להארה מיוחדת בנשמה.

ממה נובעת הארה מיוחדת זו? כיצד מצליח היהודי, מידי שבוע, להגיע למנוחת נפש כה איכותית ואמיתית? כיצד - מבלי לנדוד לאי שם, אלא בתוך ביתו פנימה - משיג היהודי השראה ומנוחה שכזו?

ברור, כי המתכון לכך איננו מתכון אנושי. איננו המצאה או רעיון של בן אנוש. השבת היהודית היא מתכון אלוקי, מעין 'סוד מקצועי', מתנה טובה שנתן הבורא לבניו אהוביו. במתכון הזה כלולים הוראות מיוחדות, המנטרלות את האדם ממלאכת החולין - ומרוממות אותו אל "עולם שכולו שבת ומנוחה".

נבין מעתה היטב מדוע הוצרך בורא עולם להקדים ולומר למשה רבנו: "מתנה טובה יש לי בבית גנזי - ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם!"

כלומר, לך והודיעם שמתנה טובה היא. שידעו כמה טובה ויקרה היא ויזהרו לבל יחליפוה מתוך חוסר הכרתה בהנאות וזלות שאינן כלום לעומתה! ומדוע הוצרך להזהיר? משום שלפני שמכירים אותה היטב, ולפני ששומרים אותה בשלמות עם כל פרטיה, לא מרגישים ולא יודעים עד כמה יקרה, מהנה ומענגת היא!

וכך כותב הרב הירש "מכל המתנות הטובות שתורת ישראל העניקה למחזיקים בה, אין מתנה טובה המנחילה את אושר החיים בשפע רב כל כך, כמצווה הקדומה ביותר, היא מצות השבת.

טלו מיהודי את השבת, ואתם נוטלים ממנו את הפנינה היקרה לו ביותר, וכל מה שתנתנו לו תמורתה לא ימלא את מקומה. כל מיני שמחה וגיל שתמצאו לו, לא ימצא בהם קורת רוח, כמו שהוא מוצא במנוחה הנעימה, בשלוות השקט של יום השבת".

מסופר על הגאון החפץ חיים זצ"ל, שפעם נודע לו על בעל עסק יהודי שהתחיל לפתוח את חנותו בשבת. הרב, אשר הכיר את היהודי המסכן הלזה, אשר התחיל לתעות ולסטות מדרך ה', כאב על כך והצטער צער רב, וביקש שיקראו לו אליו. כשבא אצל הרב, פנה אליו הרב: "ידידי וחביבי, ברצוני לשאול אותך שאלה. הנה מעל חנותך מתנוסס לו שלט לתפארה: 'נגריה'. אם ביום מן הימים לא תוכל להגיע לחנות לשרת את קהל לקוחותיך כבכל יום - האם תוריד את השלט?"

- "לא, ודאי שלא", ענה היהודי, כשהוא תמה לאן חותר הרב בדבריו.

הרב המשיך: "ואם תרצה לצאת לאיזה טיול ארוך, ולקחת חופשה ארוכה - האם במקרה כזה תסיר את השלט?"

- לא, גם לא".

- "האם יש איזה מקרה שבו תחליט להסיר את השלט?"

- "אהה... ובכן, רק במקרה שאחליט לסגור לגמרי את החנות. כשארצה לעסוק במקצוע אחר".

הביט החפץ חיים ביהודי התועה ואמר לו בתוכחת אהבה:

"דע לך בני, יהודי באשר הוא, אף אם אינו מקיים את המצוות כדת וכדין - כל עוד ששומר את השבת, הרי הוא מוכיח, כי גאה הוא שזיכהו בורא עולם להיות יהודי, וכמרים דגל ומכריז - אני יהודי, אינני בוש בזה. לא כן יהודי שהתרחק כל כך עד שמזלזל בשמירת השבת - בזה הוא מראה כי מסיר מעליו את השלט 'אני יהודי', ואינו חפץ בהתקרבות לקדוש ברוך הוא, לעם ישראל, ולתורה הקדושה שהנחיל לנו בורא עולם".

היהודי הפרשה

חידוים לפרשת במדבר

1. איזה שלט תולה עליו האיש היהודי?
2. על מי נאמר "קשוט עצמך תחילה"?

תשובות יש לשלוח עד יום שני למייל: 26@hpinto.org.il

משוירי כנסת הגדולה

רבי עובדיה ברטנורא זצ"ל

"הוא הפליא לעשות. לא הניח בלי באור דבר הצריך באור. גם הציג בלשון זך ומזוקק. וכל המעיין במשנה ימצא בנקל ע"י פרוש הרע"ב כוונת המשנה בכלליה בפרטיה ושיג תכלית מבוקשו. וגדולי דורו ראו פעלו זה ויהללוהו. וכל הדורות הבאים הלכו לאורו בשבילי המשנה".

כך מתאר ומפאר בעל מחבר הספר 'דרכי המשנה' בתארו את הפרוש המיוחד של רבינו עובדיה מברטנורא על סדרי המשניות אשר בכל קצוות תבל מעיינים ולומדים את פירושו.

רבי עובדיה ברטנורא נולד למשפחת ירא בעיר ברטינורו במחוז פלורי שבצפון איטליה, בערך בשנת חמשת אלפים ר' (1440) והיה מתלמידיו של רבי יוסף קולון. רבי עובדיה שימש כרב בעיר ברטינורו ושם משפחתו מוכנה על שם העיר הזאת. לימים, חלקו ראשי העיר כבוד לאישיות הגדולה שפרסמה את העיר בכל קצוי תבל, והנציחה את שמו בכיכר העיר 'כיכר עובדיה ברטינורו'.

בראש חודש כסלו שנת רמ"ו, יצא רבי עובדיה מברטנורא בדרכו לארץ ישראל. באלכסנדריה שהה שבוע ימים ופגש בה משפחה יהודית

שהיתה בדרכה לירושלים. עמם עבר לקהיר בתחילת חודש אדר רמ"ח. בכ' אדר אותה שנה יצא בשיירת גמלים דרך מדבר סיני. בדרכו עבר בעזה, ממנה המשיך לחברון ומשם דרך בית-לחם לירושלים, אליה הגיע בתום מסע מפרך שארך קרוב לשלוש שנים.

בשבתו בירושלים נתמנה בה רבי עובדיה לראש הקהילה היהודית, אותה ביסס וחזק מבחינה רוחנית וחומרית. תושביה היו עניים ואפילו לא היו להם ספרי תורה. הוא הצליח לשפר במידה משמעותית את המצב העגום. חלק גדול ממרצו השקיע רבי עובדיה בביסוס הקהילה היהודית בעיר. כעשרים שנה בקירוב ישב בה, עד ליום פטירתו.

עשרות איגרות כתב רבי עובדיה. החשובות בהן הן אלו שכתב לאביו, לאחיו ולעוד אדם אלמוני ששמו לא מצויין (ברטנורא מכנה אותו 'אדון'). איגרות אלו מספרות על נסיעתו לארץ ישראל ועל השנתיים הראשונות לשיבתו בה.

שלש אגרות אלו מוסרות ידיעות על תולדותיהם מנהיגיהם ואורחות חייהם של יהודי סיציליה, רודוס, מצרים וארץ-ישראל - ידיעות המהוות לעתים קרובות המקור היחידי לדברי ימי יהודי ארצות אלו באותם ימים.

אגרותיו מלאות ידיעות גיאוגרפיות, היסטוריות ומסחריות כלליות שכולן מדויקות. דבר זה בא ללמד על אופיו של רבי עובדיה מברטנורא לא רק כפרשן דגול של המשנה אלא גם כחוקר שניתן לסמוך על פרסומיו ללא עוררין. את רשמי מסעותיו פרסם בספרו 'מסע לארץ-ישראל'.

התיאור על ביקורו בעזה מופיע באגרת שכתב לאביו הזקן ביום ח' אלול רמ"ח, זוהי איגרתו הראשונה מארץ-ישראל לעירו ברטינורו. וכך הוא מתאר בה את העיר עזה, אליה הגיע בז' ניסן רמ"ח: "ראיתי בעזה הבית אשר הפיל שמשון על הפלשתים, כפי מה שספרו לי היושבים בארץ מן היהודים. ובעזה היום כשבעים בעלי בתים רבנים, ושני בעלי בתים שמרונים, ולא ראיתי שם קראים. ישבנו בעזה ארבעה ימים ושם היום רב אשכנזי נקרא ר' משה מפראגה, אשר ברח מירושלים

והביאנו אל ביתו בעל כרחי, והייתי עמו כל הימים אשר ישבתי בעזה. וביום השבת באו כל זקני הקהל והפרושים לסעוד עמנו, ובהביאו אשישי ענבים ופירות כמנהגם, ושתינו שבעה או שמונה כוסות קודם אכילה, והיינו שמחים".

על העיר ירושלים, הוא מצייין בין היתר:

"ירושלים עיר הקודש הם כמו מאתים בעלי בתים, והם נשמרים מכל חטא ועוון וזהירים למצות, וערב ובוקר וצהריים יתקבצו כולם, יחד עשיר ואביון, להתפלל בכוונה. ויש שני חזנים יראי ה', יכוונו בתפילתם בכל היוצא מפייהם אות באות ומילה במילה, ובכל יום פעמיים באהבה יעמדו כל הקהל לשמוע דברי תורה.

"אני לקחתי בית פה בירושלים סמוך לבית הכנסת... ועלי לתת תודה לה' אשר עד כה בירכני ולא חליתי ככל שאר האנשים אשר באו עמי. כי רוב האנשים הבאים מארץ רחוקה לירושלים נופלים על המיטה (=נעשים חולים) מסיבות התחלפות האוויר בה והשתנותו מרגע לרגע, מקור לחום ומחום אל קור. וכל הרוחות שבעולם באות ונושבות בירושלים".

אחר גירוש ספרד בשנת 1492 נוספו יהודים שבאו להתיישב בירושלים, ורבי עובדיה ייסד ישיבה שנתמכה ע"י ר' יצחק בן נתן שולאל הנגיד ממצרים. רבי עובדיה השתדל להוריד את המס הכבד ששמו בעלי המוססין שקורא "זקנים" ובפרט את המס שהוטל על התלמידי חכמים שבעיר.

רבנו עובדיה הפליא לעשות בפירושו לשישה סדרי משנה שנדפסו בראשונה בדפוס ויניציא, והוא כולו כמעט בכל הוצאות המשניות שנדפסו עד היום.

מלבד זאת חיבר גם פירוש לפירוש רש"י לתורה בשם 'עמר נקא', שנדפס בפיזא. אסף פירושים בשם 'רבתינו בעלי התוספות', פיוטים שנתרו עדיין בכתב יד ואוסף מאגרותיו שתורגמו גם לצרפתית ולאנגלית.

על פי המסורת יום פטירתו של רבנו עובדיה מברטנורא חל ביום ג בסיון בשנת ר"ס, ומקום מנוחתו הוא במערה קטנה לרגלי הר הזיתים למול מקום הקודש והמקדש.

מעוניין לזכות את הרבים ולהפיץ את העלון "פחד דוד" באזור מגוריך?
פנה עוד היום ע"י שליחת מייל ל:
mld@hpinto.org.il
ותזכה בברכת הצדיק
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

לקבלת דבר תורה יומי
מאת מורנו ורבנו
כ"ק האדמו"ר רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
 ניתן לשלוח הודעה
אנגלית +972587929003 • צרפתית +16467853001
ספרדית +541141715555 • עברית +972585207103

שמעו ותחי נפשכם

שמעו וראו כי טוב ה' - מודעה רבה לאורייתא

בסייעתא דשמיא מעתה ניתן להאזין לשיעורי מורנו ורבנו כ"ק האדמו"ר רבי דוד חנניה פינטו שליט"א - בעברית, אנגלית, צרפתית וספרדית

באתר קול הרשון ובמספר ישיר 0733-718-144

בקרוב יהיה ניתן לקבל חוברת קטלוג מפורט, כל שיעור עם מספר ישיר, ניתן לקבלו במייל: mld@hpinto.org.il

מסודר לפי פרשות השבוע, חגים ונושאים שונים.